

7. ÜNİTE: SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM VE GERİ
DÖNÜŞÜM

18. FASİKÜL

Evsel Atıklar ve Geri
Dönüşüm

Murat Can BAŞ

1. Evsel Atıklar ve Geri Dönüşüm

1. EVSEL ATIKLAR NEDİR?

Evsel atıklar, evlerde kullandıktan sonra işimize yaramayan, atmak zorunda olduğumuz her şeydir.

Evsel atık örnekleri:

- 🍌 Yemek artıkları (meyve kabukları, ekmek kırıntıları)
- 📄 Kağıt ve kartonlar
- 🍷 Plastikler (şişe, poşet, yoğurt kabı)
- 🍷 Cam şişe ve kavanozlar
- 🏠 Metal kutular
- 🔋 Piller
- 👕 Tekstil ürünleri

Katı evsel atıklar

- Pil
- Cam şişe
- Kumaş
- Besin artıkları
- Plastik

Sıvı evsel atıklar

- Deterjanlı su
- Sıvı yağlar

2. GERİ DÖNÜŞÜM

Yeniden değerlendirme imkânı olan bazı atık maddelerin çeşitli yöntemlerle ham madde olarak tekrar imalat sürecine kazandırılmasına **geri dönüşüm** denir.

Geri Dönüştürülemeyenler

📄 Kağıt	Gazete, defter, karton
🍷 Plastik	Şişe, poşet
🍷 Cam	Şişe, kavanoz
🏠 Metal	Kola kutusu
👕 Tekstil	Eski kıyafet
🔋 Pil	Kullanılmış piller

Geri Dönüştürülemeyenler

Duvar kağıtları	Kağıt havlu
Yemek artıkları	Yağlı kağıt
Kirli peçete/ıslak mendil	Tuvalet kağıdı
Motor yağı	Kömür külü
Tıbbi atıklar	Boya
Süpürge tozu	Deodorant
Ayna	Ampul

Geri Dönüşüm Aşamaları

- **Kaynağında Ayırıştırma** – Atıkları evde türlerine göre ayır (kağıt, plastik, cam, metal, pil vb.)
- **Toplama** – Ayırıştırılan atıkların geri dönüşüm araçlarıyla toplanması
- **Ayıklama ve Sınıflandırma** – Toplanan atıkların tesiste türlerine göre ayrıştırılması
- **İşleme (Ham Maddeye Dönüştürme)** – Atıkların ezilerek, kırılarak veya eritilerek ham madde hâline getirilmesi
- **Yeniden Üretim** – Ham maddelerden yeni ürünler yapılması
- **Kullanım** – Geri dönüştürülmüş ürünlerin tekrar tüketiciye ulaşması

3. GERİ KAZANIM NEDİR?

Yeniden değerlendirilme imkânı olan atıkların çeşitli fiziksel ya da kimyasal işlemlerden geçirilip ikincil bir ham maddeye dönüştürülerek tekrar üretim sürecine dâhil edilmesine **geri kazanım** denir.

4. İLERİ DÖNÜŞÜM NEDİR?

İleri dönüşüm, atık malzemeleri hiç işlenmeden veya çok az işlemle daha değerli ve güzel bir ürüne dönüştürmektir.

GERİ DÖNÜŞÜM	İLERİ DÖNÜŞÜM
Atık eritilir/parçalanır	Atık olduğu gibi kullanılır
Fabrikada işlenir	Evde/okulda yapılabilir
Enerji harcanır	Çok az enerji harcanır
Genelde daha düşük kalite	Daha değerli ve güzel bir ürün

Kavanozdan Kalemliçe

Tişörtten Bez Çanta

Şişeden Saksıya

Lastikten Salıncak

5. YENİDEN KULLANIM NEDİR?

- Atıkların üretim amaçları ile aynı amaç için tekrar kullanılmasıdır.
- Küçülen kıyafetleri bir başkasına vermek yeniden kullanımdır.
- Pet şişe içerisine su doldurmak.

5. GERİ DÖNÜŞÜM NEDEN ÖNEMLİDİR?

- ✓ Doğal kaynakları korur.
- ✓ Enerji tasarrufu sağlar.
- ✓ Çevre kirliliğini azaltır
- ✓ Ekonomiye katkı sağlar.
- ✓ Hayvanları korur.

Sıfır atık; israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması, oluşan atık miktarının azaltılması, atıkların etkili bir şekilde toplanması ve geri dönüştürülmesini kapsayan süreçtir. Bu süreçte ilk aşama olarak tüketimin azaltılması önemlidir